

ES MALALT

per JOAN CASTELLÓ GUASCH

Això vol dir que era un matrimoni que, un a s'altre, no s'estimaven gaire, a dir sa veritat. Ell, en Pep, era un home llaguiós i no de lo més eixerit, que diguem. Ara ella, na Maria, era tot al revés: esvalotada, remolesta i sempre a punt per una xacota.

I va passar just lo que havia de passar. Que per allí prop hi tenia una hisenda un advocat de Vila, que hi pujava sovent, i que era un d'aquells que sempre van de tres qui n'agafa quatre, i aviat es varen entendre ell i na Maria.

No estigueren gaire a trobar que en Pep els feia nosa, i determinaren mirar d'embarcar-lo cap allà on fos, com més lluny millor, amb tal de llevar-se'l d'enmig. D'això se n'encarregà na Maria. I va començar a donar-li creu, diguent-li que pareixia mentida que un home jove com era encara tengués tan poca aldèssia, anàs tan arrufat i no tragués eixiu de res.

—I què vols que hi faci? —deia ella—. ¿Com vols que rigui, si tu no me'n fas cap, de gana de riure?

—No ho sé —deia ella—. Jo crec que estàs malalt. Et veig desmillorat, desmenjat i de cada dia més groc i més prim. Trob que et vas migrint, i pens que et convendria anar a veure es metge.

Ell arribà a fer-le-hi creure. I que a França n'hi havia un, de metge, d'es més bons del món. I que ho curava tot, li digué s'advocat, que, com a bon vesí, li feia es mànec.

I més s'ho arribà a creure encara, quan aquest li posà cinquanta duros dins sa mà, perquè tengués p'es viatge.

L'home, ja porta enfora i amb es boliquet penjat a's coll, així mateix abans d'embarcar-se ho volgué consultar amb un amic seu. Se n'hi va i l'hi conta tot. I aquest, que va veure sa cosa, li diu sense mica d'empatx:

—Pep, no siguis ase. Tu estàs tan malalt com jo. ¿Ara no vets que aqueixos dos, sa teua dona i s'advocat, fumen d'es teu, t'enganyen i lo que volen és llevar-te d'enmig?

—Trobés? —respongué en Pep—. Em costa molt creure una tal cosa.

—Idò t'ho pots creure. Tan segur n'estic, que t'hi jugaria qualsevol cosa. I sé ben del cert que no la perdria. Es dia que vulguis, t'ho faré palpar...

Aquí, en Pep, quan el va veure tan resolt, així mateix hi cavillà una mica, abans de respondre-li:

—Idò mira: t'hi juc sa meua mula, na Roja, quantra sa teua, na Blanca. Però m'ho has de fer palpar... Si no, no te la perdon.

—Fetes estan ses messions —acabà s'amic—. Na Roja quantra na Blanca. Ara et quedés a casa, sense sortir per res, i així es pensaran que t'has embarcat. I deixa fer ses ànsies per jo, que ja t'avisaré en trobar que sigui hora.

I així ho feren.

Aquell amic, com qui no ho vol fer, anava teulant i ensumant quins eren es passos d'aquells dos. I vei-vos aquí que es dia de Santa Maria afina s'advocat que arriba de Vila amb un senaió ben ple, penjat a's coll d'es braç, i un bon paquet a s'altra mà, i que pren camí cap a ca na Maria. Li pega darrera, el veu entrar, s'hi acosta i sent unes bones riaies i que parlen de dinar. Se'n va correguent a ca seua, posa ses beiaçes a sa mula i crida en Pep.

—Au, venga! —li digué—. Avui és s'hora, si ho vols palpar. Em pareix que a ca teua hi ha xacota i et podràs treure es gat d'es sac.

I en Pep no es fé pregar mica.

—En voler —respongué tot enverinat—. A veure si en sortim, d'una.

S'amic el fa posar dins una beiaça i el tapa amb un sac buit; a s'altra hi posa un sac de farina, i au, per envant s'ha dit!

Arriben a can Pep, s'acosten a sa porta d'es porxo, i estaven s'advocat i na Maria, taula parada, un a cada banda, que s'anaven a asseure. Pensau quina gràcia els va fer sa vesita!...

—Ai, i vós, en aquestes hores, per aquí? —preguntà na Maria, amb una mitja riaietta que tot just li sortia de dents enfora—. ¿Que hi ha res de nou?

—No —respongué s'amic—. És que he anat a's molí, a moldre un pessic d'ordi, i ara, de venguda, he sentit parlara i he pensat d'arribar-me a veure si era a vós que us passava alguna cosa de nou. Com que sabia que en Pep no hi era i que estàveu tota sola...

—Bono —digue na Maria—, de nou, lo que és de nou, no hi ha res. Lo que hi ha és que com que no crec que en Pep torni mai més, perquè estava molt dolent, mesquí, i jo encara em trob jove,... ressetre!, ja ho veis vós mateix, m'he buscat companyia. I ara anàvem a fer una mica de vega. Si voleu ser-ne, es dinar està a sa taula. Assegueu's i us faré plat.

Amb tot això s'advocat no badava boca. I en

Pep, arrufat dins sa beiaça, no perdia mot i el dianye se l'enduia de sentir sa barra i sa poca vergonya de na Maria. I no era només per sa mula, eh?, que ja veia que en tenia, de perduda, la meitat i part en s'altra. Era... Bono, cadascú que pensi per ell.

Ara, s'amic, que es veu que encara en tenia més, de barra, no es destrempà mica. Fermà sa mula a una baula, vora es portal, s'assegué a sa taula i s'amollà d'aquesta manera:

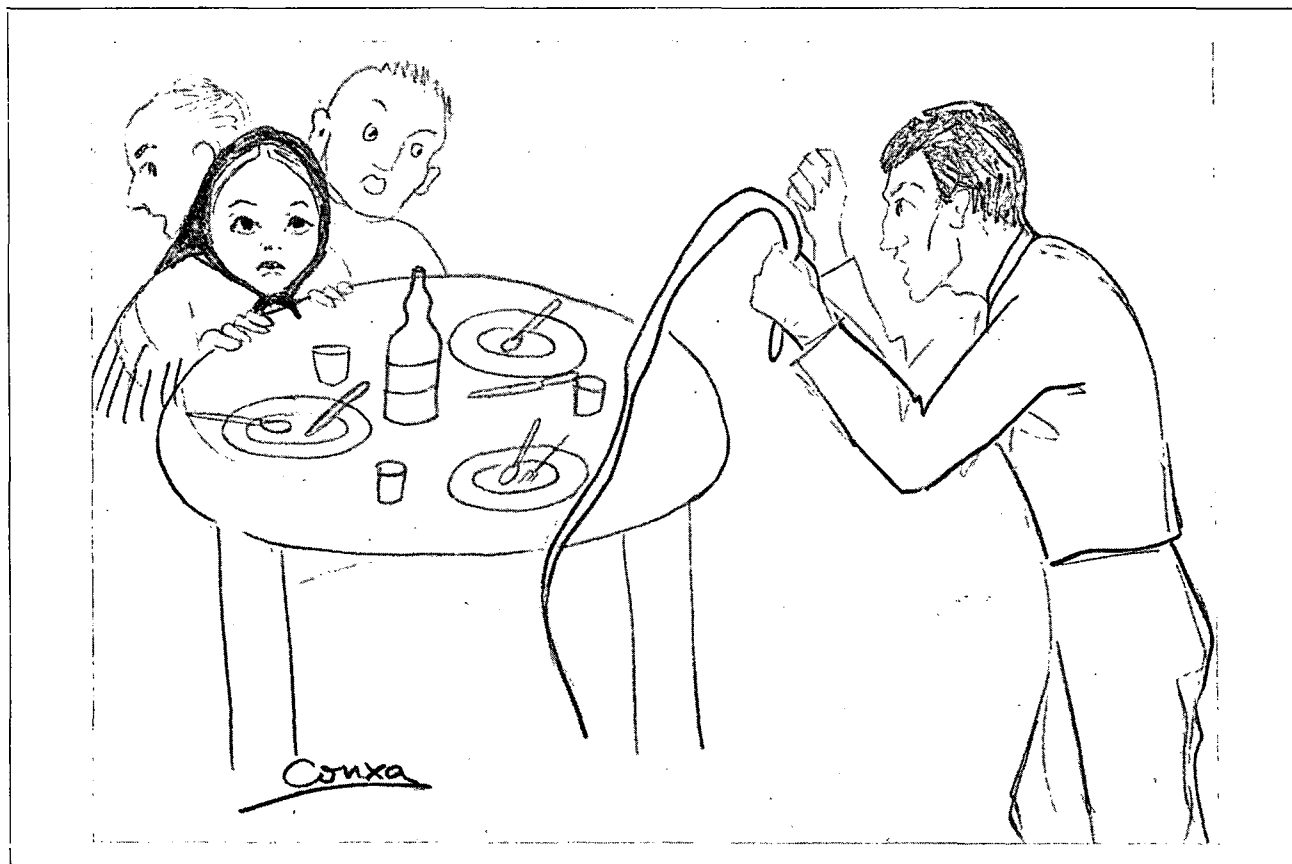
—Idò, ja que ho heu dit, i suposat que us heu pres lo d'en Pep aixinetes, i que aquest sofrit pagès fa una oloreta tan bona, podeu fer plats en voler. I que em perdoni aquest senyor que està

Bono, llavonses ja es va perdre no sols s'empatx, sinó també sa vergonya; ses llengües es destravaren i acabaren fent gloses. I na Maria s'amollà amb aquesta:

Tenc es meu marit a França
a fer-me'l medecinar,
i vui celebrar es meu dia
si se'l queden per allà.

I s'advocat, més content que un orgue, n'hi afegí aquesta altra:

Cinquanta duros me costa
es viatge d'allà anar,
cinquanta més en daria
que mai més pogués tornar.



de present i que no conec per res, més que per servir-lo.

No li caigué de lo millor sa feta a s'advocat, que no es pensava fer sa vega així. Però acabà per entaular-se també.

Na Maria escudellà s'arròs i, com que era molt bo, no en deixaren ni un gra. Llavonses pigaren en es sofrit, que encara era millor, i, entre i entre, bons gots de vi novell. I no vulgheu sebre com s'anaren animant i perdent s'empatx. Acabat es sofrit, s'advocat desfà es boliquet que havia duit i treu un flaó que feia tres palms de rotlo i tenia més de dos dits de formatge, amb ses seues fuietes d'herba sana; destapa una ampolla de frígola i una altra de vin blanc, i au, venguen bones taia-des, i gatzimeta va, gatzimeta ve! Una de frígola i una de vin blanc, una altra de vin blanc i una altra de frígola.

I s'amic, arribats ja allà on ell volia, es gira cap a sa porta i diu:

Tu, que estàs dins ses beiaçes,
escolta't bé ses raons,
i no estaràs en devisa
si has perdut ses messions.

Aquí, en Pep bota de dins sa beiaça, se n'entra, despenja de sa paret una verga de bou, tanca portes i, fent fum p'es uis, sentencià:

M'has guanyat sa mula Roja
i jo, mula, no en tendré cap,
però para'm bé sa porta,
no en surti dona ni advocat.

I, valtros mateixos, pensau com acabà sa vega.

JOAN CASTELLÓ GUASCH